

 NORSK AKKREDITERING	Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
	Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Veiledning/Guidance Gyldig fra: 09.05.2025

Formål:

Veiledning for Norsk akkrediterings (NAs) bedømmere ved gjennomføring av bedømminger.

Endringer i denne versjonen:

Ny NA logo i topp tekst. Endret skrifttype og størrelse.

Forlenget gyldighet til 09.05.2027

Innhold

1	Forord	2
2	Hensikt	2
3	Definisjoner	2
3.1	Førstegangsbedømming	2
3.2	Fornyelse av en akkreditering	2
3.3	Oppfølgingsaktiviteter	2
4	Bedømming	3
4.1	Akkrediteringsomfang	3
4.2	Sjekkliste (alle typer bedømminger)	3
4.3	Dokumentasjon fra organisasjon	3
4.4	Forberedelser til bedømming	3
4.5	Bedømming	3
4.5.1	Utførelse av bedømming	4
4.5.2	Avviksrapporter	4
4.5.3	Slutt møte med organisasjonens representanter	4
4.6	Rapportering etter bedømmingen	5
4.7	Korrigerende avvik (alle bedømminger)	5
4.8	Oppfølging, utvidelse, fornyelse	5
4.8.1	Oppfølging	5
4.8.2	Utvidelse	6
4.8.3	Fornyelse og full gjennomgang	6
5	Oppgaver	6
5.1	Før bedømming eller observasjon	6
5.2	Under bedømming eller observasjon	7
5.3	Etter bedømming eller observasjon	7
6	Referanser	7

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

1 Forord

I akkrediteringsprosjekter benyttes både interne og eksterne (innleide) bedømmere. Bedømmerlaget er oftest sammensatt av flere bedømmere med ulike fagkompetanse for å dekke det omfanget akkrediteringen/søknaden om akkreditering omfatter. Bedømmernes oppgave er å vurdere dokumentasjon og implementering av søkerens styringssystem, lokaler, utstyr, kompetanse og praksis.

2 Hensikt

Dokumentet er ett veiledningsdokument for tekniske bedømmere (TB) og eksperter (TE) ved bedømminger.

3 Definisjoner

Definisjoner og begreper i dette dokumentet er i tråd med definisjonene som benyttes i akkrediteringsstandardene.

3.1 Førstegangsbedømming

Førstegangsbedømming er bedømmingsbesøk foretatt av NA hos en organisasjon som har søkt om akkreditering. Besøkets hensikt er å verifisere at organisasjonen tilfredsstiller de krav som gjelder for å bli akkreditert. Hele styringssystemet, lokaler, utstyr (hvis relevant) og personalets kompetanse blir vurdert.

3.2 Fornyelse av en akkreditering

Akkreditering gis normalt for 5 år av gangen. Deretter må akkrediteringen fornyes. Det skal gjennomføres et fornyelsesbesøk og denne prosessen skal være avsluttet senest 5 år etter at akkreditering ble innvilget første gang/etter siste fornyelse. Fornyelsesprosessen er like omfattende som ved førstegangsakkreditering.

3.3 Oppfølgingsaktiviteter

Oppfølgingsaktiviteter er aktiviteter som utføres for å kontrollere at akkrediterte organisasjoner fortsetter å tilfredsstille akkrediteringsvilkårene. Eksempler på slike aktiviteter er:

- Oppfølgingsbesøk med bedømming av utvalgte elementer
- Dokumentgjennomgang
- Aktiviteter knyttet til akkreditering i et nytt område
- Ekstraordinært besøk
- Egenmelding/spørreundersøkelse
- Deltakelse i SLP (sammenliknende laboratorieprøvinger)
- Andre aktiviteter
- Full gjennomgang
- Observasjoner

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

Full gjennomgang er et besøk som er like omfattende som en fornyelse og gjennomføres i spesielle tilfeller.

4 Bedømming

NA bedømmer organisasjonens kompetanse i henhold til akkrediteringskravene. NA påser gjennom oppfølgings- og fornyelsesbesøk at vilkårene oppfylles over tid. NAs bedømmere skal vurdere om dokumentasjonen/styringssystemet tilfredsstillende gjeldende krav, og om laboratoriets praksis er i samsvar med det.

4.1 Akkrediteringsomfang

Vennligst se Vilkår for å være akkreditert.

4.2 Sjekkliste (alle typer bedømminger)

NAs dokumentmaler skal brukes av TB ved dokumentgjennomgang.

4.3 Dokumentasjon fra organisasjon

NAs prosjektkoordinator påser at bedømmerlaget får nødvendig dokumentasjon fra organisasjonen, se Vilkår for å være akkreditert. Gjennomgang av dokumentasjon brukes som grunnlag til planlegging av bedømmingen.

4.4 Forberedelser til bedømming

Bedømmerlaget bør på forhånd klargjøre arbeidsfordeling og evt. spørsmål/ problemer. Teknisk bedømmer (prøvings- og kalibreringslaboratorier) sender forslag til fokusområder og/eller metodedemonstrasjon til ledende bedømmer 2 uker før bedømmingen. Valg av fokusområder baseres på aktivitetens kritikalitet, resultater fra tidligere bedømminger og når en akkreditert aktivitet sist ble bedømt. Alle akkrediterte aktiviteter bedømmes i løpet av en akkrediteringsperiode.

Tekniske bedømmere kommer videre med forslag, innvendinger til dagsorden, avklaringer mm.

4.5 Bedømming

Bedømmingen inkluderer:

- Bedømmermøte i forkant av bedømming (hvis behov).
- Åpningsmøte med deltakere fra bedømmerlaget, organisasjonens ledelse og evt. representanter fra organisasjonen.
- Bedømming av kvalitetssystemet, utstyr, lokaler (hvis relevant) og arbeidsprosedyrer, samt personalets kompetanse.
- Interne møter i bedømmerlaget underveis i bedømmingen for vurdering av bedømmingens fremdrift, og for å forberede slutt møtet.
- Slutt møte med organisasjonsrepresentanter der eventuelle avvik presenteres.

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

4.5.1 Utførelse av bedømming

Bedømmingen skal baseres på akkrediteringskravene, relevante krav fra NA publisert på NAs nettside, relevante krav fra EA/ILAC/IAF, samt eventuelle regulatoriske krav. Det forventes at NAs bedømmere er kjent med kravene, eventuelt formidler et informasjonsbehov til NA.

Alle observasjoner og konklusjoner skal være objektive. Observasjoner skal kunne verifiseres og etterprøves. Bedømmerne skal ikke foreslå løsninger på avvikene, da dette vil true NAs uavhengighet. Bedømmerne skal ikke opptre som konsulenter, da dette også vil true NAs uavhengighet. NAs bedømming er stikkprøvebasert. Alle registreringer vil aldri kunne bedømmes i sin helhet, og utvalget registreringer som bes framvist må bygge på en vurdering av risiko for resultatet av den akkrediterte aktiviteten og brudd på akkrediteringskravene.

Hver enkelt bedømmer har ansvar for å vurdere alle tilgjengelige opplysninger før konklusjoner trekkes, og observasjoner skrives. Bedømmere skal alltid opptre objektivt, vennlig og være åpne for å akseptere nye løsninger på problemstillinger så lenge akkrediteringskravene tilfredsstilles.

Hvis det under et besøk er klart at systemet ikke er implementert eller om det er andre alvorlige mangler som vil gjøre besøket hensiktsløs, kan bedømmingen bli avbrutt. Organisasjonen skal informeres om årsaken til denne beslutningen. Se også Vilkår for å være akkreditert.

Hvis det avdekkes områder hvor det ikke er samsvar med kravene (avvik) bør dette fortløpende kommuniseres med representant for akkreditert organisasjon.

4.5.2 Avviksrapporter

For gradering av avvik, se [Vilkår for å være akkreditert](#).

Avviksrapporten skal kun inneholde faktiske beskrivelser av forhold relatert til avvik fra en spesifikk paragraf i akkrediteringsstandarden, andre relevante krav eller avvik fra egne prosedyrer.

Avviksrapporten skal fylles ut på alle relevante punkter.

Det er ledende bedømmers ansvar, med støtte fra bedømmerlaget, å samle alle identifiserte avvik før sluttmøtet holdes.

4.5.3 Sluttmøte med organisasjonens representanter

Formålet med sluttmøtet er å oppsummere resultatet av bedømmingen for organisasjonsrepresentanter og å klarlegge eventuelle misforståelser. Organisasjon kan stille spørsmål, men diskusjon om faktiske forholdene er ikke ønskelig på sluttmøte. Hver bedømmer skal ha en kortfattet presentasjon av sine funn, skriftlig oversikt over registrerte avvik leveres organisasjonen.

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

4.6 Rapportering etter bedømmingen

Tekniske bedømmere skal skrive egne rapporter i etterkant av bedømmingsbesøket og sende til LB for godkjenning senest 3 virkedager etter bedømmingen. Rapporten skal gi et grunnlag for vedtak, oftest grunnlag for å opprettholde, utvide eller fornye akkrediteringen, sjeldnere grunnlag for å suspendere eller trekke tilbake akkrediteringen. Rapportene forventes å gi tilstrekkelig dokumentert grunnlag til personell som ikke var involvert i bedømmingsaktiviteten. Organisasjonen har anledning til å påpeke faktiske feil i rapporten.

4.7 Korrigerende av avvik (alle bedømminger)

Organisasjonen skal sende dokumentasjon som viser at hvert enkelt avvik av kategorien meget alvorlig avvik eller vesentlig avvik har gjennomgått en tilfredsstillende årsaksanalyse og er tilfredsstillende korrigert innen fastsatt tidsfrist.

TB vurderer dokumentasjon på årsaksanalyse og korrigerende tiltak, og begrunner sin anbefaling om hvorvidt avviket bør lukkes. Begrunnelse skal referere til innsendt årsaksanalyse og korrigerende tiltak, og dokumenteres i skjema for avviksbehandling.

4.8 Oppfølging, utvidelse, fornyelse

4.8.1 Oppfølging

Hensikten med oppfølging er å avgjøre om en organisasjon etterlever akkrediteringsvilkårene. I løpet av første akkrediteringsperiode (5 år) skal det normalt gjennomføres ordinære oppfølgingsbesøk hvert år innen 12 måneder etter forrige besøk. Alle elementer i akkrediteringsstandarden skal være vurdert i løpet av akkrediteringsperioden. LB gir beskjed om spesielle områder som skal vurderes hvis dette anses nødvendig. Ved avslutningen av bedømmingen skrives en avviksrapport og rapporter fra bedømming.

Følgende elementer bedømmes ved alle oppfølgingsbesøk

Teknisk bedømmer/ekspert (laboratoriet):

- Opplæring og godkjenning av nytt personell
- Vedlikehold av kompetanse, prøvingserfaring
- Måleusikkerhet
- Vedlikehold av utstyr
- Sporbarhet av målinger
- Sikring av kvalitet på resultater (kontrollkort)
- Prøvingsrapporter og kalibreringsbevis
- Vertikal revisjon
- Upartiskhet
- Oppfølging av avvik fra forrige besøk

Teknisk bedømmer/ekspert (inspeksjon, sertifiserings, teknisk kontroll og verifikasjon):

Elementer som bedømmes – se oppgaver under p. 5.2.

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

4.8.2 Utvidelse

Ved søknad om utvidelse av akkrediteringsomfanget, vil det under et besøk vurderes om akkrediteringsvilkårene for utvidelsen er tilfredsstillt. Slikt besøk vil ofte falle sammen med det ordinære oppfølgingsbesøket.

Organisasjon kan søke om utvidelse under hele akkrediteringsperioden, og i noen tilfeller vil det ikke være hensiktsmessig å vente til oppfølgings-/fornyelsesbesøk. Utvidelsen kan vurderes i form av dokumentgjennomgang, og da vil teknisk bedømmer vurdere innsendt relevant dokumentasjon, skrive bedømningsrapport og registrere eventuelle avvik. Bedømningsrapporter fra dokumentgjennomgang er ikke like omfattende som rapporter fra stedlig besøk, men alle relevante kravelementer skal gjennomgås og beskrives i rapporten. Avvik registrert i dokumentgjennomgangen behandles på lik linje med avvik registrert under oppfølgings-/fornyelsesbesøk.

4.8.3 Fornyelse og full gjennomgang

Ved fornyelse og fullstendig gjennomgang gjennomføres bedømming som ved en førstegangsakkreditering og rapporteres på lik linje med andre bedømminger.

5 Oppgaver

5.1 Før bedømming eller observasjon

Laboratorier

- Gjennomgå tekniske prosedyrer.
- Vurdere usikkerhetsestimater/-budsjetter i forbindelse med de enkelte metodene, og bruken av disse i forbindelse med resultatpresentasjon.
- Gjennomgå og vurdere 5-årsplan og resultater fra deltagelse i SLP-program.
- Vurdere laboratoriets system for å oppnå sporbarhet på måleresultater.
- Vurdere laboratoriets bruk av interne og eksterne kvalitetskontroller.
- Vurdere teknisk personells kompetanse med tanke på både opplæring, vedlikehold og utvikling.
- Gi tilbakemelding til LB dersom det oppdages mangler av avgjørende betydning i dokumentasjonen som laboratoriet må rette opp før bedømmingen
- Gi beskjed til LB i god tid før bedømmingen, senest 2 uker, om hvilke prøvinger/kalibreringer som ønskes demonstrert under bedømmingen

Inspeksjon, sertifisering, teknisk kontroll og verifikasjon:

- Gjennomgang av tekniske prosedyrer og standarder innen fagområdet.
- Vurdere hvorvidt kompetanse/kompetansekrav og prosedyrenes tekniske innhold er tilfredsstillende.
- Vurdere hvorvidt produktstandardene/de normative dokumenter som sertifiserte produkter skal måles mot er tilstrekkelig spesifikke (Se IAF GD 5).
- Vurdere hvorvidt produktstandardene/normative dokumenter eller andre inspeksjonsmetoder eller prosedyrer som inspeksjonen skal gjennomføres etter er tilstrekkelige.

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

- Vurdere eksamensoppgaver og besvarelser.

5.2 Under bedømming eller observasjon

Laboratorier

- Vurdere personellets tekniske kompetanse
- Vurdere utstyrets egnethet for tiltenkt bruksområde, kalibrerings- og vedlikeholdsstatus, samt merking av utstyret. Kontrollere at alt utstyr er tilfredsstillende registrert i utstysregisteret
- Vurdere laboratorielokalenes hensiktsmessighet for den kalibrering/prøving det er søkt/innvilget akkreditering for. Kontrollere at påkrevde miljøparametere registreres, og at laboratoriet har et system for resultatoppfølging av slike målinger.
- Observere hvorvidt kalibrering/prøving skjer i henhold til beskrevne prosedyrer
- Vurdere resultater og resultatoppfølging av interne og eksterne kvalitetskontroller
- Vurdere de enkelte metoders sporbarhet, bruk av kalibrering og/eller sertifisert referansemateriale og/eller andre

Inspeksjon, sertifisering, teknisk kontroll og verifikasjon:

- Vurdere definerte kompetansekrav
- Vurdere kompetanse til personell involvert i sertifiseringsaktiviteter (CV-er, opplæring, godkjenning/autorisasjon, monitorering av personell)
- Vurdere rutine for å sikre upartiskhet
- Vurdere prosesskrav fra søknad til utsted sertifikat - vertikal revisjon
- Vurdere eksamensoppgaver og besvarelser, dekningsmatriser for eksamensoppgavebank (PERS)
- Oppfølging av kommentarer og korrigerende tiltak for avvik gitt ved forrige besøk (hvis relevant)

Det vises også til Prosedyre A19-sert p. 4.3. vedrørende oppgaver og gjennomføring av observasjoner

5.3 Etter bedømming eller observasjon

- Skrive rapport og sende ledende bedømmer innen 3 virkedager etter besøket såfremt annet ikke er avtalt. Rapporten skal ha henvisninger til alle avvik.
- Etter observasjon av sertifiseringsorganets revisjonsarbeid i en konkret bedrift skal det utarbeides en rapport.
- Vurder tilsendt dokumentasjon for korrigerende tiltak og sende vurderingen til ledende bedømmer normalt innen 3 virkedager etter mottak av dokumentasjon.
- LB: Informere organisasjonen om resultatet av vurderingene normalt innen 1 uke etter mottak av dokumentasjon: Når relevant sette frist for neste runde.

6 Referanser

Veiledning for Norsk akkrediterings bedømmere		Dok.id.:D00078
		Veiledning/Guidance
Godkjent av: Morten Bjørgen	Versjon: 10.02	Gyldig fra: 09.05.2025

Kryssreferanser

[D00072](#)

[Vilkår for å være akkreditert](#)